

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-645/20 - 1

Kohtuasi C-645/20

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

1. detsember 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Cour de cassation (Prantsusmaa kassatsioonikohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

18. november 2020

Kassaatorid:

V A

Z A

Vastustaja:

TP

[...]

COUR DE CASSATION' I (PRANTSUSMAA KASSATSIOONIKOHUS)
ESIMESE TSIVILKOJA OTSUS

18. NOVEMBER 2020

1) VA [...] [isikuandmed]

2) ZA [...] [isikuandmed]

esitasid kassatsioonkaebuse nr Y 19-15.438 kohtuotsuse peale, mille tegi 21. veebruaril 2019 cour d'appel de Versailles (Versailles' apellatsioonikohus (14. koda) vaidluses, milles nende vastaspool oli TP [...] [isikuandmed], vastustaja kassatsiooniastmes.

Kassaatorid põhjendavad oma kassatsioonkaebust ainult ühe väitega, mis on lisatud käesolevale kohtuotsusele.

[...]

[...] [lk 2] [...]

[...]

[kaalutlused, mis käsitlevad menetlust ja kohtukoosseisu]

Faktilised asjaolud ja menetlus

- 1 Vaidlustatud kohtuotsuse põhjal [...] suri Prantsuse Vabariigi kodanik XA Prantsusmaal [...], jättes endast maha abikaasa TP ja kolm last esimesest kooselust, nimelt YA, ZA ja VA (perekond A).
- 2 Perekond A esitas TP vastu esialgse õiguskaitse taotluse ühe tribunal de grande instance'i (esimese astme kohus) esimehele, kes teeb esialgse õiguskaitse määrusi, ning seda selleks, et saavutada pärandihalduri nimetamine, kusjuures nad tuginesid sellele, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määruse (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist, artikli 4 alusel allub asi Prantsusmaa kohtutele, väites, et XA alaline elukoht surma päeval oli Prantsusmaal.
- 3 Kuna YA suri [...], märkisid tema vend ja õde, et nad tegutsevad ka tema õigusjärglastena.

Väite analüüs

Tagapool lisatud väite kolm esimest osa

- 4 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (code de procédure civile) artikli 1014 teise lõigu kohaselt ei ole nende etteheidete kohta, mis ei ole ilmselgelt sellised, et tooksid kaasa kohtuotsuse tühistamise, vaja spetsiaalselt põhjendatud otsusega otsust teha.

Väite neljas osa

Väite sõnastus

- 5 Perekond A kritiseerib kohtuotsuses seda, et otsustati, et Prantsusmaa kohtud ei ole pädevad tegema otsust terve XA pärandi ja nõude kohta nimetada pärandihaldur, [lk 3] sest „[k]ui isiku surma hetkel ei asu tema alaline elukoht

liikmesriigis, on pädevus lahendada pärimisasi tervikuna siiski selle liikmesriigi kohtutel, kus asuvad pärandvarasse kuuluvad esemed, juhul kui [...] surnu oli surma hetkel selle liikmesriigi kodanik; et need 4. juuli 2012. aasta määruse (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist, sätted põhinevad avalikul korral ning kohus peab neile viitama omal algatusel; et käsitletaval juhul on selge, et XA oli Prantsuse Vabariigi kodanik ja et tal oli varasid Prantsusmaal ning seega oleks cour d'appel (apellatsioonikohus) pidanud kontrollima, kas asi allub talle vastavalt kohtualluvusele muudel juhtudel; et kuna cour d'appel (apellatsioonikohus) jättis selle tegemata, on ta rikkunud 4. juuli 2012. aasta määruse nr 650/2012 artiklit 10.“

Cour de cassation'i (kassatsioonikohus) vastus

- 6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määruse (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist, – mille osaline Ühendkuningriik ei ole – artikli 10 punkti 1 alapunktis a on sätestatud, et kui isiku surma hetkel ei asu tema alaline elukoht liikmesriigis, on pädevus lahendada pärimisasi tervikuna siiski selle liikmesriigi kohtutel, kus asuvad pärandvarasse kuuluvad esemed, juhul kui surnu oli surma hetkel selle liikmesriigi kodanik.
- 7 Perekond A ei tuginenud sellele õigusnormile cour d'appel de Versailles's (Versailles' appellatsioonikohus), kes leidis, et kadunu alaline elukoht oli Ühendkuningriigis, ning otsustas, et vastavalt selle määruse artiklile 4 ei olnud Prantsusmaa kohus pädev tema pärandi kohta otsust tegema ja pärandihaldurit nimetama.
- 8 On vaja seega teha kindlaks, kas cour d'appel (apellatsioonikohus), kes tuvastas, et XA oli Prantsuse Vabariigi kodanik ja tal oli varasid Prantsusmaal, oli kohustatud tuvastama omal algatusel, et asi allub talle tänu määruse artiklis 10 ette nähtud kohtualluvusele muudel juhtudel.
- 9 Kuigi selle määruse artiklis 15 on nähtud ette, et kui liikmesriigi kohtusse on pöördutud pärimisasjas, mis selle määruse kohaselt ei ole tema pädevuses, keeldub kohus omal algatusel asja arutamisest, ei ole selles siiski täpsustatud, kas ta peab eelnevalt kontrollima, ega tingimused, mis puudutavad mitte üksnes põhikohtualluvust (artikkel 4), vaid ka kohtualluvust muudel juhtudel (artiklid 10 ja 11), [lk 4] ei ole täidetud. Määruses ei ole täpsustatud, kas kohtualluvus muudel juhtudel on vabatahtlik.
- 10 Selle kasuks, et kohtul on kohustus kontrollida, kas asi allub talle artikli 10 alusel, omal algatusel juhul, kui kadunu alaline elukoht ei olnud surma hetkel liikmesriigis, tuleb märkida, et määrusega (EL) nr 650/2012 on loodud kõikehõlmav süsteem, mis lahendab kõik rahvusvahelise kohtualluvuse konfliktid,

mis tulenevad pärandivaidlustest, mille asjus on liikmesriikide kohtutesse pöördutud, ning see süsteem asendab seega kõik lahendused, mida need liikmesriigid siiani kohaldasid. Sellega on kehtestatud kohtualluvuskonfliktide lahendamise süsteem, mida liikmesriikide kohtud peavad kohaldama omal algatusel, kui vaidlus kuulub esemelisse kohaldamisalasse, mida see õigusakt hõlmab. Selle määruse artiklis 10 ette nähtud kohtualluvusega muudel juhtudel määratakse kindlaks kohtualluvuskriteeriumid, mida kohaldatakse juhul, kui artiklis 4 sätestatud põhieeskirja alusel ei allu asi ühelegi kohtule. Ei ole seega loogiline, et olles leidnud omal algatusel, et kohtualluvuskonflikti lahendamisel kohaldatakse seda määrust, saavad kohtud leida, et asi ei allu neile, vaid kolmandale riigile, ainuüksi artikli 4 põhjal, ilma et nad peaksid eelnevalt kontrollima, ega tegemist ei ole artiklis 10 sätestatud kohtualluvusega muudel juhtudel. Vastupidi, on loogilisem, et kohtud, kelle poole on pöördutud, on kohustatud kontrollima kõiki võimalikke kohtualluvuse kriteeriume, kui asi ei allu ühelegi teisele liikmesriigile, ja seda ka omal algatusel. Seega ei ole kohtute kohustuse puhul selgitada välja, kas asi allub neile, tarvis vahet teha selle põhjal, kas see kohtualluvus tuleneb artiklist 4 või artiklist 10.

- 11 Artiklis 10 sätestatud eeskiri, mida määruses on nimetatud kohtualluvuseks muudel juhtudel, toob siiski kaasa selle, et kaldutakse kõrvale kohtualluvuse ja seadusandliku pädevuse ühtsuse põhimõttest, mis läbib seda määrust, mille põhjenduses 23 on rõhutatud vajadust „[tagada] liidus nõuetekoha[n]e õigusemõistmi[n]e [...] ning [...] tegelike ühendavate tegurite olemasolu pärimise ja selle liikmesriigi vahel, mille õigust kohaldatakse“, sest kui selle riigi kohus, kus ei olnud kadunu alaline [elukoht], leiab, et asi allub artikli 10 alusel talle, peab ta siiski kohaldama alalise elukohariigi õigust, v.a juhul, kui asja kõikidest asjaoludest ilmneb, et surma ajal oli surnu ilmselgelt tihedamalt seotud teise riigiga (määruse artikkel 21) või oli spetsiaalselt valinud teise riigi õiguse (artikkel 22). Seega on raske nõustuda, et kohtualluvuseeskirjale „kohtualluvus muudel juhtudel“, millega kaldutakse kõrvale üldpõhimõtetest, millel määrus rajaneb, peavad kohtud kindlasti viitama isegi siis, kui menetlusosalised sellele ei tugine. Lisaks tuleb märkida, et kuigi määruse artiklis 15 on nähtud sõnaselgelt ette, et kohus, kellele asi ei allu, keeldub omal algatusel asja arutamisest, ei ole selles ühtegi samaväärset sätet juhuks, kui asi allub talle. Miski [lk 5] määruses ei võimalda asuda seisukohale, et liikmesriigi kohus, kelle poole on pöördutud artikli 4 alusel, peab tegema omal algatusel kindlaks, kas asi allub talle mõne muu kohtualluvuseeskirja, eelkõige artikli 10 alusel, milles on nähtud ette üksnes kohtualluvus muudel juhtudel. See asümmeetria on seletatav asjaoluga, et artiklis 15 sätestatud kohtualluvuseeskirja eesmärk on hõlbustada niisuguse kohtu otsuste tunnustamist ja täitmist, kes leidis, et asi allub talle, ja vältida seda, et teises liikmesriigis heidetakse talle seejärel ette, et tegelikult ei allunud asi talle. Lõpuks tuleb märkida, et pärimisasju käsitlevad kohtualluvuseeskirjad kuuluvad määruse kohaselt vabalt käsutatavate õiguste kohaldamisalasse, sest see õigusakt võimaldab pooltel kohtualluvuses kohtualluvuse kokkuleppega kokku leppida (artikkel 5) ning selle järgi on kohtul võimalus leida, et asi allub talle, ainuüksi kohtusse ilmumise alusel (artikkel 9). Seega on ebaloogiline, et kohus on

kohustatud viitama täiendavale kohtualluvuse kriteeriumile, millele pooled ei kavatsenud tugineda.

- 12 Esineb mõistlik kahtlus, kuidas vastata sellele küsimusele, mis on Cour de cassationis (Prantsusmaa kassatsioonikohus) arutatava vaidluse lahendamisel määrava tähtsusega.
- 13 Sellest järeldub, et tuleb pöörduda Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 alusel Euroopa Liidu Kohtu poole ning seniks, kuni viimane on otsuse teinud, menetlus peatada.

ESITATUD PÕHJENDUSTEST LÄHTUDES Cour de cassation (Prantsusmaa kassatsioonikohus):

ESITAB Euroopa Liidu Kohtule vastamiseks järgmise küsimuse:

„Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määruse (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist, artikli 10 punkti 1 alapunkti a tuleb tõlgendada nii, et kui kadunu alaline elukoht surma ajal ei ole liikmesriigis, peab selle liikmesriigi kohus, kus kadunu alaline elukoht ei olnud, kuid kes tuvastab, et viimasel oli selle riigi kodakondsus ja tal oli seal varasid, omal algatusel tuvastama, et asi allub talle vastavalt selles õigusaktis ette nähtud kohtualluvusele muudel juhtudel?“;

[...] **[lk 6]**

[...]

[...] [menetlust puudutavad kaalutlused] **[lk 7]**

[...]

Väide, mille on esitanud [...] SA ja ZA.

[...]

[lk 8]

[...]

[...] **[lk 9]** [...]

[...]

[...] **[lk 10]** [...]

[...]

[...] [lk 11]

[...]

[...] [lk 12] [...]

[...]

[...] [lk 13] [...]

[...]

[on kirjeldatud vaidlustatud kohtuotsuse – peamiselt faktilisi – põhjendusi, mille tulemusena otsustas cour d’appel (apellatsioonikohus), et ei ole tõendatud, et XA oli otsustanud viia oma alalise elukoha üle Prantsusmaale, ning et seega ei ole Prantsusmaa kohtud pädevad tegema otsust terve XA pärandi ja nõude kohta nimetada pärandihaldur]

[...]

[...] [lk 14] [...]

[...]

[väite kolm esimest osa, mis on jäetud eelotsusetaotluse punktis 4 läbi vaatamata]

[...]

[väite neljas osa, mis on toodud jutumärkides ära eelotsusetaotluse punktis 5 pealkirja „Väite sõnastus“ all]